

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

บทความ

พัฒนาการและการสร้างสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย

จัดทำโดย

นายแพทย์ เฉลิม หาญพานิชย์

รหัส ๕๗๐๒๐๗

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๒ ปี ๒๕๕๗
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

คำนำ.....	๓
๑. บทบาทของรัฐในสังคมประชาธิปไตย	๔
๒. บทบาทของประชาสังคมในรัฐสังคมประชาธิปไตย.....	๕
๓. บทบาทของประชาสังคมในรัฐประชาธิปไตยเสรีนิยม.....	๖
๔. ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๖
๕. การเกิดขึ้นของสังคมประชาธิปไตย (Social democracy).....	๗
๖. สังคมประชาธิปไตยกับการนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย.....	๘
๗. ปัจจัยในการสร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย.....	๙
๘. นำพาประเทศไทยจากประชาธิปไตยเสรีนิยมสู่สังคมประชาธิปไตย.....	๑๑
๙. สรุป.....	๑๓

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยโดยคณะราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเริ่มต้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนของประเทศไทยเป็นครั้งแรก หลังจากวันนั้นมาจนถึงวันนี้ รวมระยะเวลา ๘๒ ปี รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ อำนาจอรัฐ อำนาจสูงสุด อำนาจอธิปไตย ตามหลักการและปรัชญาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่นักปรัชญาการเมืองกำหนดเอาไว้ไม่เคยได้ตกลงมาอยู่ในมือประชาชนคนไทยเลยแม้แต่ครั้งเดียว อำนาจอรัฐ อำนาจอธิปไตยของไทย ถูกครอบงำและถกอยู่ในหม้อคณะราษฎร คณะบุคคล และคณะกลุ่มองค์กรต่างๆ มาโดยตลอด ทำให้หลายครั้งการเมืองในประเทศไทยกลายเป็นเผด็จการในรูปแบบต่างๆ มากมายเช่น เผด็จการกลุ่มบุคคล เผด็จการขุนนาง เผด็จการทหาร เป็นต้น

มาวันนี้การประเทศไทยได้พัฒนาและวิวัฒนาการตัวเอง ผ่านกาลเวลาและประสบการณ์ทางการเมืองมาเป็นระยะเวลานานถึง ๘๒ ปี ในขณะที่สังคมโลกมีการแบ่งแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยออกเป็น ๒ แนวคิด ที่แตกต่างกัน คือแนวคิดประชาธิปไตยเสรีนิยม ซึ่งมีต้นแบบที่ชัดเจนมากที่สุด คือ สหรัฐอเมริกา และแนวคิดแบบสังคมนิยมซึ่งนิยมแพร่หลายกันในแถบยุโรป และสแกนดิเนเวีย สำหรับประเทศไทย ระบบการเมืองในวันนี้ อำนาจอรัฐทั้งหมดยังคงอยู่ในมือของคณะบุคคล จึงหนีไม่พ้นผู้ที่กุมอำนาจเหล่านั้นจะต้องรักษาผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยการยึดมั่นในนโยบายเสรีนิยม เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันด้านธุรกิจอย่างเสรีแบบสุดขีด มือใครยาวสาวได้สาวเอา และในที่สุดการประเทศไทยในปัจจุบันนี้ กลายเป็นเผด็จการนายทุน หรือเผด็จการทุนนิยมสามัญโดยเบ็ดเสร็จ ธุรกิจการเมืองกลายเป็นธุรกิจที่มีเงินหมุนเวียนมหาศาล จิตวิญญาณและอุดมการณ์ของนักการเมืองถูกตีค่า และซื้อได้ด้วยอำนาจเงิน การเลือกตั้งภายในประเทศ คະแนนเสียงมาจากการใช้เงินซื้อเสียงประชาชน ที่ประสบกับปัญหาความยากจน และไม่ทันต่อการรับรู้ข่าวสาร รัฐบาลสร้างคະแนนนิยมให้พรรคการเมืองของตนเองโดยใช้นโยบายประชานิยม ส่งเสริมการบริโภคนิยมจนลืมนพื้นฐานเดิมของชีวิต ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยในอัตราที่สูงมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกวันนี้ ภาวะรวยกระจุกจนกระจายมีให้เห็นอย่างชัดเจน ชนชั้นนายทุนและชนชั้นสูงของประเทศไทย มีเงินนับแสนล้าน และหลายคนติดอันดับการเป็นมหาเศรษฐีระดับโลก แต่ในขณะเดียวกันคนยากจนที่ไม่มีบ้านอยู่ ไม่มีอาหารประทังชีวิตกลับมีเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน เกษตรกรและคนในชนบทมากมายไม่มีที่ดินทำกินแต่คนอีกกลุ่มหนึ่งกลับมีโฉนดที่ดินจนนับไม่ถ้วนสาเหตุทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเกิดจากนโยบายการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่กำหนดให้สินทรัพย์และเศรษฐกิจของคนในประเทศขึ้นอยู่กับกลไกตลาดและทุนนิยมเสรี คนรวยและผู้มีอำนาจเท่านั้นที่จะมีสิทธิในการอยู่ดีกินดี เพราะกฎหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจถูกร่างมาโดยเจ้าของทุนและผู้ประกอบการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชนชั้น และพวกพ้องของตนเองมาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง

การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นรัฐบาลและผู้แทนราษฎรเป็นแค่ลูกจ้างชั่วคราวของประชาชน การเลือกตั้งเข้าไปเพียงเพื่อให้ผู้แทนเหล่านั้นทำหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองแทนประชาชน

อำนาจทั้งหมดยังอยู่ในมือของประชาชน หากผู้แทนเข้าไปในสภาแล้ว แต่ไม่สามารถทำงานสนองต่อความต้องการของประชาชน และไม่สามารถบริหารประเทศไปในทางที่ดีได้ ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศ และเป็นผู้ว่าจ้างผู้แทนก็สามารถทำการถอดถอนได้ทันที และถ้านักการเมืองทำผิดกฎหมาย ฉ้อราษฎร์บังหลวง ทุจริต คอร์รัปชั่น ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจตัวจริงก็สามารถแจ้งความดำเนินคดีกับนักการเมืองเหล่านั้นได้เช่นกัน

แต่ทั้งนี้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นจริงได้ จะต้องเกิดมาจากจิตสำนึกที่ดีของประชาชนในประเทศเท่านั้น นอกจากนี้แล้วประชาชนจะต้องพร้อมและยินดีที่จะใช้สิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญมาปกป้องดูแลบ้านเมืองอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ ทุกคนในสังคมยอมรับในความแตกต่างของตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนมากกว่าทุนนิยมเสรีเหมือนในปัจจุบัน

๑. บทบาทของรัฐในสังคมประชาธิปไตย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของรัฐในสังคมประชาธิปไตยกับประชาธิปไตยเสรีนิยมซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดใน ๒ แนวคิดนี้

สังคมประชาธิปไตยเกิดขึ้นมาจากความขัดแย้งทางชนชั้นที่ถูกหล่อหลอมและปลุกฝังทางความคิดตามแนวทางทุนนิยม ทำให้สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำอย่างสูงระหว่างคนจนและคนรวย แนวทางสังคมประชาธิปไตยจึงเป็นทางเลือกเพื่อแก้ปัญหานี้ให้หมดไปจากสังคมและเรียกร้องความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม โดยรัฐเอาสังคมและมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในทุกชนชั้น ประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพที่จะได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรมจากรัฐบาลของตนเองตั้งแต่เกิดจนตายเช่น

- สิทธิขอรับบริการด้านสังคมสงเคราะห์
- การประกันการว่างงาน
- การบริการรักษาพยาบาล การศึกษาฯ

การบริการและดูแลจากรัฐทุกคนสามารถรับบริการได้โดยเท่าเทียมและมีคุณภาพ นอกจากนี้แล้วรัฐยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจในประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมและเพื่อลดช่องว่างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคนจนกับคนรวย รัฐในสังคมประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการกินดีอยู่ดีของคนทุกคนในสังคมโดยเท่าเทียมกัน การดำเนินธุรกิจของกลุ่มทุนจะต้องอยู่ภายใต้ความเป็นธรรมของสังคมและไม่เอาัดเอาเปรียบผู้บริโภค ประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศเหล่านี้จึงมีอัตราความยากจนน้อยที่สุดในโลก

ประชาธิปไตยเสรีนิยม แนวคิดนี้เกิดขึ้นมาโดยอ้างความเสมอภาคในสังคมภายใต้การแข่งขันอย่างเสรีด้านต่างๆในสังคม โดยเฉพาะการแข่งขันด้านธุรกิจอย่างเสรี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยเป็นจำนวนมากในกลุ่มประเทศเสรีนิยม รัฐบาลไม่ค่อยมีบทบาทในการดูแลด้านสวัสดิการและความเป็นอยู่ของคนในสังคม เพราะเชื่อว่าการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรีนั้นคือความยุติธรรมในสังคม

“รัฐ” ในสังคมประชาธิปไตยเป็นเพียงพี่เลี้ยงและสร้างกฎกติกาเพื่อให้เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรีของกลุ่มทุนเท่านั้น การใช้สิทธิในการขอรับบริการต่างๆจากรัฐขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจเท่านั้น รัฐจะเข้าไปดูแลสวัสดิการของคนในสังคมน้อยมาก เอกชนและกลุ่มทุนสามารถลงทุนในการให้บริการต่างๆได้อย่างเสรี การเช่นการสร้างโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก คนชรา ซึ่งสถานบริการเหล่านี้คนรวยเท่านั้นที่จะเข้าไปใช้บริการได้เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง ส่วนคนจนก็ต้องเบียดเสียดกันในการขอรับบริการจากสถานบริการของภาครัฐ ประชาธิปไตยเสรีนิยมจึงมีการแข่งขันกันสูงทำให้มีช่องว่างของคนรวยกับคนจนมากในกลุ่มประเทศเหล่านี้

๒. บทบาทของประชาสังคมในรัฐสังคมประชาธิปไตย

ในสังคมประชาธิปไตยประชาสังคมมีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดทิศทางและนโยบายของประเทศ เพราะรัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาสังคมเข้ามาส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันทุกคนตามสิทธิในรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในลักษณะของ กลุ่ม องค์กร สถาบันทางชนชั้น กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง เช่นกลุ่มองค์กรชาวไร่ชาวนา กรรมกร พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งในสังคมประชาธิปไตยประชาสังคมต่างๆ เหล่านี้จะมีความเข้มแข็งและมีบทบาทเป็นอย่างสูงในการต่อรองและเรียกร้องสิทธิ ความเป็นธรรมให้กับกลุ่มชนชั้นของตนเอง

สังคมประชาธิปไตยมีการกำหนดให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคมเป็นหน้าที่ที่เหมาะสมในระบบย่อยของสังคม และประชาสังคมยังเป็นเสมือนตัวแทนของคนทั้งหมดในสังคมในการเรียกร้องและปกป้องสิทธิของพวกพ้องตนเองแต่ไม่รวมถึงกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความไม่สงบสุขของสังคม ทั้งนี้ประชาสังคมในสังคมประชาธิปไตยยังถูกกำหนดไว้ให้มีภารกิจหลักๆด้วยกัน ดังนี้

๑) ภาคประชาชนทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนทั้งหมดในประเทศเพื่อต่อรองและเรียกร้องผลประโยชน์ของประชาชน และถือว่าการควบคุมทางการเมืองไปในตัวด้วยซึ่งในสังคมประชาธิปไตยถือว่าการนี้เป็นการควบคุมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

๒) ภาคประชาชนจะทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดวางระเบียบ ติดตาม ตรวจสอบเพื่อควบคุมนโยบายที่จะออกมาใช้โดยรัฐ ซึ่งเป็นการควบคุมทางการเมืองภาคประชาชนนั่นเอง

๓) ภาคประชาชนจะต้องมีการจัดให้มีการเสวนาทางวิชาการ ให้ความรู้และทำความเข้าใจในกระบวนการนโยบายสาธารณะต่อประชาชนด้วยกันเอง

๔) ภาคประชาชนจะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือและดูแลด้านสวัสดิการด้วยกันเอง อาจจะมีเกิดในรูปแบบของสมาคม ชมรม มูลนิธิ ฯลฯ

๕) ภาคประชาชนจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการหล่อหลอมทางการเมืองของประชาชนด้วยกันเองทั้งโดยไม่จำเป็นจะต้องพึ่งพาภาครัฐตลอดเวลา

๖) ภาคประชาชนจะต้องสร้างความสมานฉันท์ และสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งการสร้างและก่อเกิดทุนทางสังคมให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

บทบาทของภาคประชาสังคมในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่ามีสิทธิที่ครอบคลุมแทบทุกด้านในการดำรงชีวิต ซึ่งสังคมประชาธิปไตยมองว่าเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการยอมรับในสังคมด้วย

๓. บทบาทของประชาสังคมในรัฐประชาธิปไตยเสรีนิยม

ประชาธิปไตยเสรีนิยมเป็นระบบที่เน้นการแข่งขันกันอย่างเสรี แม้แต่รัฐบาลเองยังมองว่าการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเสรีนั้นคือความยุติธรรมในสังคม ทำให้บทบาทของประชาสังคมในรัฐประชาธิปไตยเสรีนิยมเป็นเพียงบทบาทที่วางไว้ให้ดูสวยงามและไม่ขัดกับหลักสิทธิสัญญาสหประชาชาติในด้านสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้วประชาชนไม่ได้มีบทบาทอย่างแท้จริงเลย เนื่องจากบทบาทและที่แท้จริงอยู่ในมือของกลุ่มนายทุนและผู้ที่มีอำนาจในทางการเมืองเท่านั้น

ระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยมมองว่า ภาคสังคมเป็นสิทธิส่วนตัวที่ปราศจากการแทรกแซงทั้งจากภาครัฐและภาคการเมือง นั่นก็หมายถึงการปล่อยให้สังคมมีการแข่งขันภายใต้กลไกตลาดอย่างเสรีมือใครยาวสาวได้สาวเอา ทำให้ไม่มีการกล่าวถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของคนในสังคม ที่อาจจะมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างทางสังคม

ความไม่เสมอภาค และการพึ่งพากันทางสังคม ทำให้ประชาธิปไตยเสรีนิยมไม่มีการทำให้ประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยของระบบขับเคลื่อนต่างๆทางสังคมกับสิทธิพื้นฐานของการมีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของคนในสังคมเพื่อการต่อรองผลประโยชน์ทางชนชั้น รวมทั้งการมีส่วนร่วมในทางการเมืองด้านต่างๆอีกด้วย

ประชาธิปไตยเสรีนิยมจึงความบกพร่องในด้านการให้บทบาทของประชาสังคมในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมาในเบื้องต้น หากเปรียบเทียบกับสังคมประชาธิปไตยแล้วก็จะเห็นได้ชัดเจนว่าบทบาทของประชาสังคมในสองแนวคิดนี้ขึ้นอยู่กับ การหล่อหลอมและปลูกฝังทางการเมืองในสังคมว่าจะให้ความสำคัญกับทุนหรือสังคม

๔. ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐประชาธิปไตยทุกรัฐในโลก ล้วนเกิดขึ้นมาจากแนวคิดในการให้สิทธิและความเสมอภาคแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะถือว่าประชาชนทุกคน คือเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ

ประชาธิปไตยถือว่าประชาชนคือเสียงสวรรค์ สามารถตัดสินใจเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่แทนตนเองในการบริหารประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของรัฐประชาธิปไตยจึงมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การเข้าร่วมทางการเมืองในทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ที่กระบอกเสียงแทนคนส่วนใหญ่ในสภา หรือการมีส่วนร่วมในทางตรง เช่น การประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิความชอบธรรมต่าง ๆ เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรัฐประชาธิปไตยทั้ง ๒ แนวคิดก็ยังมี ความแตกต่างกันอยู่ตรงที่ประชาธิปไตยเสรีนิยมการเข้ามามีอำนาจในทางการเมืองส่วนใหญ่แล้วเป็นชนชั้นสูง

ในสังคมหรือแม้ก็เป็นมหาเศรษฐี เพราะแนวคิดของประชาธิปไตยเสรีนิยมให้คุณค่าและการแข่งขันอย่างเสรี และให้คุณค่ากับเงินมากกว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แม้กระทั่งการเลือกตั้งภายในประเทศก็เป็น การเลือกตั้งผู้แทนที่มาจากชนชั้นนายทุน และมีเงินมากพอในการทุ่มทุนลงสมัคร ส่วนชนชั้นล่างจะมีโอกาสเข้าไปเป็นปากเสียงให้กับชนชั้นของตนเองได้น้อยมาก เนื่องจากการไม่มีเงินและทรัพยากรมากพอในการลงสนามแข่งขัน

ส่วนสังคมประชาธิปไตยซึ่งภาคพลเมืองมีความเข้มแข็ง การเปิดโอกาสทางชนชั้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในประเทศเหล่านี้ ปรากฏให้เห็นชัดเจนโดยที่ประเทศที่มีแนวคิดสังคมประชาธิปไตยจะมีตัวแทนพรรคการเมืองที่มาจากชนชั้นและอาชีพต่างๆอย่างแพร่หลายในสภา รวมทั้งการรวมกลุ่มของภาคพลเมืองมากมายในสังคมประชาธิปไตยเพื่อเรียกร้องสิทธิให้ชนชั้นของตนเองก็เป็นที่ยอมรับกันในสังคม

๕. การเกิดขึ้นของสังคมประชาธิปไตย (Social democracy)

ความขัดแย้งทางชนชั้นและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่กำหนดให้มนุษย์ต้องสยบยอม หรืออิงอยู่กับกลไกตลาด ทำให้สังคมโลกหันมาสนใจสังคมประชาธิปไตยมากขึ้น ในยุคของกระแสโลกาภิวัตน์และการบริโภคนิยม สังคมประชาธิปไตยได้หันกลับมาให้ความสำคัญในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีชีวิตอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน

สังคมประชาธิปไตย คือ ประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมอย่างจริงจัง และเท่าเทียมกันทุกคน ในขณะที่โลกกำลังเกิด ๒ ทางแยกทางอุดมการณ์และความคิด ระหว่างประชาธิปไตยเสรีนิยมสุดขั้ว กับสังคมประชาธิปไตย โดยประชาธิปไตยเสรีนิยมมองว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องปล่อยให้ไปไปตามกลไกของตลาดและความเป็นเจ้าของเครื่องมือและปัจจัยการผลิตเท่านั้น สังคมประชาธิปไตยกลับให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับรัฐสวัสดิการ รวมทั้งรัฐจะต้องเข้าไปดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานของคนให้ครอบคลุมในทุกด้าน

สังคมประชาธิปไตยในกระแสของความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน ยังให้ความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ลี้ภัย สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้วสังคมประชาธิปไตยยังมองว่า ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ไม่ใช่มีเพียงการเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากเท่านั้น แต่การเลือกตั้งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบการสรรหาตัวแทนในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้นเอง แต่สังคมประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องยืนอยู่บนหลักการของสนธิสัญญามนุษยชนสากลขององค์การสหประชาชาติปี ค.ศ. ๑๙๖๖ อย่างเคร่งครัดด้วย ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

- ความเสมอภาคของหญิง ชาย
- สิทธิการมีงานทำ
- สิทธิการได้รับเงินเดือนที่เป็นธรรมและความเหมาะสมในการทำงาน

- สิทธิในการหารายได้เพื่อยังชีพของตน จากงานที่ตนเองเลือกหรือรับทำงานด้วยตนเองอย่างอิสระ
- ค่าจ้างที่เป็นธรรมและค่าตอบแทนเดียวกันสำหรับงานที่มีลักษณะเดียวกัน
- มีรายได้ที่เพียงพอต่อการยังชีพ
- มีหลักประกันในการทำงานที่มั่นคงและปลอดภัย
- สิทธิในการรวมตัวกันเป็นสหภาพและเสรีภาพในการต่อรองสำหรับสหภาพแรงงาน
- สิทธิในการนัดหยุดงาน
- หลักประกันที่มั่นคงทางสังคม
- หลักประกันในบรรทัดฐานของการดำรงชีวิตอย่างสมฐานานุกรม
- ป้องกันจากความอดอยาก
- สิทธิของการประกันสุขภาพสูงสุด ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการได้รับการรักษาที่จำเป็นอย่าง ถูกวิธีตามหลักการแพทย์
- สิทธิในการได้รับการศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาและฝึกอบรม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ สามารถพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์อย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเพื่อเพิ่มพูนการให้ ความเคารพต่อสิทธิของความเป็นมนุษย์และสิทธิพื้นฐานต่างๆ
- สิทธิการศึกษาพื้นฐานภาคบังคับ การเข้าร่วมในระบบการศึกษาที่สูงขึ้นไป ตลอดจนการเข้าเรียน ในมหาวิทยาลัยตามความสามารถของปัจเจกบุคคล
- สิทธิประเพณีวัฒนธรรม

สิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหมดนี้เป็นนโยบายพื้นฐานสำหรับแนวคิดสังคมประชาธิปไตย เพื่อเป็นหลักประกัน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศ

๖. สังคมประชาธิปไตยกับการนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ที่เคยมีข้อถกเถียงและเป็นประเด็นทางการเมืองที่นำไปสู่ความขัดแย้งทาง การเมืองอย่างรุนแรง และเรื้อรังอยู่ในวันนี้ โดยนักการเมืองพากหนึ่งที่ถูกอำนาจอยู่ในมือและมีแนวคิดทุนนิยม สุดโต่ง ต้องการแก้ไขโดยไม่ฟังเสียงใดๆ จากสังคม กับกลุ่มการเมืองอีกพากหนึ่งที่เป็นฝ่ายค้านซึ่งร่วมกับภาค ประชาสังคมจำนวนหลายล้านคน ในการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยนักการเมืองเพื่อพวกพ้องของตนเอง อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ และมีกระบวนการติดตาม ตรวจสอบรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม และ นำไปสู่ความสำเร็จในการยับยั้งการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ได้เป็นผลสำเร็จ นี่คืออีกก้าวหนึ่งในการเริ่มต้น การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทยที่มีแนวโน้มของการตื่นตัวของภาคประชาสังคมมากขึ้นเป็นลำดับ อีกทั้ง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและความต้องการของสังคมไทยให้เป็นสังคมประชาธิปไตย ที่แท้จริงอย่างที่หลายคนใฝ่ฝัน ดังเนื้อหาที่ได้มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญในด้านการเพิ่มสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชนมากขึ้น และมีกฎหมายคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้นอย่างชัดเจน การเปิดโอกาสให้

ประชาชนสามารถลงชื่อเสนอหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ง่ายขึ้น การกระจายอำนาจในการบริหารท้องถิ่น และ สิทธิฟ้องร้องต่อรัฐ หากมีการใช้อำนาจของรัฐอย่างไม่เป็นธรรม

แต่ในขณะเดียวกันการประยุกต์แนวคิดเรื่องสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมที่แท้จริง กับประเทศไทย กลับไม่่ง่ายอย่างที่คิดเนื่องจากการสั่งสมของประวัติศาสตร์ทางการเมืองของสังคมไทยถูกชน ชั้นนายทุนซึ่งเป็นผู้กุมอำนาจรัฐเอาไว้อย่างต่อเนื่องตลอดมา ได้สร้างภาพสังคมนิยมไว้ในทางลบให้กับคนใน สังคม ว่าเป็นความล้มเหลวไม่ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกปัจจุบัน

จากการผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยชนชั้นนำในสังคมไทยที่ผ่านมาจึงไม่เคยมีรัฐบาล ชุดไหนได้มีการนำนโยบายสังคมนิยมเพื่อการแก้ไขปัญหาโครงสร้างในระบบเพื่อเอื้อประโยชน์และสร้างความผาสุกให้กับ ชนชั้นล่าง กรรมกร ชาวไร่ ชาวนา ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศเลยแม้แต่ครั้งเดียว แต่สังคมไทยกลับมี นโยบายทุนนิยม และสร้างกระแสบริโภคนิยมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จนก่อภาวะหนี้สินและกระแสการทิ้งถิ่น ฐานของคนในภาคชนบทมาเป็นผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมตามหัวเมืองใหญ่ๆอยู่ในทุกวันนี้

๗. ปัจจัยในการสร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

๗.๑ การตื่นตัวของประชาชน

ประชาชนถือว่าเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดทิศทางของสังคมในรัฐประชาธิปไตย เพราะรัฐธรรมนูญได้มอบอำนาจให้ประชาชนอย่างเต็มที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นประชาชน จะต้องเข้าใจความหมายและหัวใจหลักของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ใช่คิดแค่เพียงว่า เข้าคุกหากาบาท เสร็จแล้วก็จบภาระหน้าที่ แต่ประชาชนต้องเข้าใจว่า การเมืองภาคประชาชนก็มีความสำคัญพอๆกับการเมือง ในสภา เพราะการเลือกผู้แทนเข้าไปในสภาไม่ใช่การมอบอำนาจแต่เป็นการมอบหน้าที่ให้ผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ บริหารประเทศแทนประชาชน นอกจากนี้แล้วการสร้างเครือข่าย กลุ่ม องค์กร สถาบันต่างๆ ให้แพร่หลายและ เข้มแข็งในสังคม เพื่อต่อรองผลประโยชน์ของชนชั้นให้เท่าเทียมและเป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มองค์กรชาวไร่ ชาวนา กลุ่มอาชีพ กลุ่มแรงงาน กลุ่มรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ รวมไปถึงการพัฒนาของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ ไปสู่ รูปแบบของพรรคการเมืองของชนชั้น และพรรคการเมืองของอาชีพต่างๆ หากถึงที่สุดแล้วชนชั้นล่างที่ถูกกดขี่ และเอาเปรียบในสังคมได้รวมตัวและลุกขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม โดยการทำการปฏิวัติโดย กระบวนการประชาชนก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถล้มล้างและยึดอำนาจการปกครองจากชนชั้นสูง และ นายทุนกลุ่มเล็กๆ ในประเทศได้

๗.๒ นักการเมืองมีอุดมการณ์

นักการเมืองคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทโดยตรงในทางการเมืองของรัฐประชาธิปไตย ปัจจุบันการประเทศไทยยังมองประชาธิปไตยเป็นแค่การเลือกตั้งจากเสียงข้างมากของประชาชน พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ที่แท้จริงไม่มีในสังคม นักการเมืองในปัจจุบันเป็นเพียงนักเลือกตั้งและผูกขาดโดยชนชั้นนายทุน ที่ต้องการเข้าไปในสภา เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้พวกพ้องของตนเองไม่มีอุดมการณ์ที่แท้จริง ส่วนพรรคการเมืองก็เป็นเพียงบริษัททางการเมืองมีเจ้าของคือนายทุน พรรคไหนมีทุนมากก็สามารถซื้อตัวผู้แทนได้มาก

จากปัจจัยเหล่านี้การประเทศไทยยังคงตกอยู่ในวังวนเดิม ๆ ผู้มีอำนาจต้องมาจากชนชั้นสูง การออกกฎหมายหรือนโยบายก็เพื่อชนชั้นของตนเอง ในขณะที่ชนชั้นล่างก็เป็นเพียงเครื่องมือขี้อ้างให้พวกเขาเหล่านั้นได้ก้าวเข้าไปอยู่ในสภา

ดังนั้นสังคมประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ในประเทศไทย นักการเมืองในสภาจึงต้องมาจากทุกชนชั้นในสังคม เพื่อให้ตัวแทนชนชั้นได้เข้าไปเรียกร้องสิทธิ รักษาผลประโยชน์ และความเป็นธรรมของชนชั้นตัวเอง อีกทั้งจะต้องมีพรรคการเมืองที่กล้าจะเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการให้ความสำคัญเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเราให้มากขึ้น นักการเมืองต้องไม่คิดเพียงรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนเอง แต่ต้องเปิดกว้างทางความคิด และไม่ถือว่าในสภาตนเองมีพวกมากก็ลากกันไปรวมทั้งเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างทั้งในและนอกสภาด้วย

๗.๓ นักวิชาการกล้าวิพากษ์

นักวิชาการเป็นหนึ่งในอาชีพที่ถือว่ามีเกียรติและเป็นชนชั้นสูงในสังคม นักวิชาการยังมีหน้าที่ใกล้ชิดกับคนเป็นจำนวนมาก ในการทำหน้าที่ประสิทธิประสาทความรู้ให้กับลูกศิษย์ รวมทั้งการทำการศึกษาวิจัยประเด็น และเรื่องที่มีผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อสังคมโดยตรง จึงควรเป็นผู้ถ่ายทอดและสร้างตนเองให้เป็นนักสังคมประชาธิปไตยอย่างจริงจัง เพื่อให้ลูกศิษย์และคนทั่วไปได้ซึมซับ และปลูกฝังแนวคิดวิถีปฏิบัติแบบสังคมประชาธิปไตยอย่างทั่วถึง

อีกทั้งในปัจจุบันสังคมไทยยังมีความเข้าใจแก่นแท้ของประชาธิปไตยน้อยมาก นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จะต้องไม่ทำตัวเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นแกนนำให้กับชนชั้นในสังคม เพื่อเรียกร้องสิทธิและสร้างความเป็นธรรมให้กับคนในสังคมอีกด้วย

การปลูกฝังกระบวนการ หลักการ แนวคิด สังคมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการเห็นคุณค่าความมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การใช้สิทธิในการแสดงออกทางความคิด และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง สิ่งเหล่านี้ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ สังคมไทยต้องทำให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในสายเลือดของคนไทย เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม นักวิชาการจึงมีส่วนสำคัญมาก

ในฐานะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในลำดับต้น ๆ ของการสร้างความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังค่านิยมสังคม ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้จริงกับประเทศไทย

๘. นำพาประเทศไทยจากประชาธิปไตยเสรีนิยมสู่สังคมประชาธิปไตย

สังคมประชาธิปไตย คือ สังคมที่เปิดโอกาสทางชนชั้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตร่วมกันของคนอย่างเป็นธรรม ให้คุณค่ากับสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ชน

ในกระแสโลกาภิวัตน์ ขณะที่ทั่วโลกกำลังวิพากษ์แนวคิดระหว่างทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยสุดขั้ว กับ สังคมประชาธิปไตยกันอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันสังคมไทยก็ได้รับผลกระทบจากนโยบายทุนนิยมและการส่งเสริมบริโภคนิยมแล้วอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งได้สร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก หากวันนี้สังคมไทยมีความเข้มแข็งในภาคประชาสังคม นักการเมืองมีอุดมการณ์ นักวิชาการกล้าวิพากษ์ การนำพาประเทศไทยสู่สังคมประชาธิปไตยหรือสังคมประชาธิปไตย ก็อยู่ไม่ไกลอย่างที่คิด แต่ก่อนถึงวันนั้น วันนี้ประเทศไทยต้องเริ่มต้นด้วยการปฏิรูปโครงสร้างสังคมโดยรวม ที่เป็นอุปสรรคในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ดังนี้

๘.๑ ปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษี

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีคนรวย และมหาเศรษฐีติดอันดับต้นๆ ของโลก ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยก็มีคนจนเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด สาเหตุสำคัญมาจากนโยบายทุนนิยมที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยเสรีในตลาด เจ้าของปัจจัยการผลิตและนายทุนจึงมีโอกาสในการแสวงหากำไรอย่างเต็มที่ ในขณะที่ผู้ใช้แรงงาน และเกษตรกรรายย่อยไม่ได้รับการดูแลและให้ความเป็นธรรมในสังคม จึงทำให้ประเทศไทยเกิดการรวยกระจุกจนกระจายและมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมากที่สุดชาติหนึ่งในโลกเช่นกัน

การแก้ปัญหาการรวยกระจุกจนกระจาย เรื่องลดระดับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในวันนี้ ต้องเริ่มต้นด้วยการกระจายรายได้และความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นทุกชนชั้น โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าในเปอร์เซ็นต์ต่อรายได้ให้สูงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำเงินจากคนรวยมาช่วยคนจน ทำให้คนจนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับคนรวย รัฐบาลต้องมีการควบคุมสถานประกอบการต่างๆ ที่ทำธุรกิจที่อาจจะมีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยการเข้ามาตรึงภาษีมาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นสำหรับคนรวยจากธุรกิจที่อาศัยผลประโยชน์จากการเปิดตลาดเสรีในประเทศและแรงงานจากชนชั้นล่างในสังคม รวมทั้งวัตถุประสงค์จากภาคชนบทจะต้องคืนกำไรส่วนหนึ่งให้กับประเทศในรูปของภาษีในอัตราก้าวหน้า โดยเงินภาษีที่ได้จากการจัดเก็บส่วนหนึ่ง รัฐบาลจะต้องนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการและดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้านของสมาชิกในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการรักษาพยาบาล การศึกษา ที่อยู่อาศัย เบี้ยยังชีพ ฯลฯ

๘.๒ การปฏิรูปที่ดิน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศที่ดีที่สุดในโลก มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย คนทั่วโลกต่างใฝ่ฝันในการครอบครองที่ดินในประเทศไทย แต่ปัจจุบันการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินของประเทศไทย มีความเหลื่อมล้ำกันสูงมาก ในขณะที่คนรวยมีที่ดินมากมายจนนับไม่ถ้วน ส่วนคนจนก็ไม่มีแม้กระทั่งซุกหัวนอน เกษตรกรผู้เป็นกระดูกสันหลังของชาติมากมาย ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทะเล ภูเขา ที่น่าจะเป็นพื้นที่สาธารณะ และทุกคนในประเทศสมควรที่จะใช้ร่วมกันได้ตามสนธิสัญญาองค์การสหประชาชาติ ในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง แต่ปัจจุบันพื้นที่เหล่านั้นถูกครอบครองโดยนายทุนทั้งในและต่างประเทศที่เข้าไปทำธุรกิจต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท สนามกอล์ฟ ร้านอาหาร บ้านพักตากอากาศ ฯลฯ ทำให้คนในพื้นที่และชุมชนดั้งเดิมล่มสลาย ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและอาชีพ

รัฐบาลจึงต้องเข้ามาจัดสรรและปฏิรูปให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมกับทุกกลุ่มในสังคม ทั้งที่เป็นที่ดินที่มีการครอบครองมากเกินไปในคนรวยจะต้องมีการจัดสรรให้กับคนจนที่ขาดที่ดินทำกินด้วย และเก็บภาษีสำหรับที่ดินที่ครอบครองโดยไม่ได้ทำประโยชน์ให้สูงขึ้นในรูปของการจัดเก็บภาษีที่ดินแบบก้าวหน้า

ส่วนการครอบครองพื้นที่ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลต้องออกกฎหมายให้ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีสิทธิใช้ประโยชน์ร่วมกัน พื้นที่ที่ถูกครอบครองโดยเอกชนจะต้องยึดมาเป็นของท้องถิ่นหรือชุมชน และจัดแบ่งให้เช่าเป็นสัญญารายปี แต่ทั้งนี้ก็ต้องสงวนพื้นที่ให้คนทั่วไปได้เสพธรรมชาติ และพักผ่อนตามชายทะเล น้ำตก ภูเขา ป่าไม้ โดยเท่าเทียมกันทุกคนด้วย

๘.๓ ปฏิรูประบอบราชการ

ระบบราชการไทยเป็นระบบที่มีความเข้มแข็งและมั่นคง แต่บางครั้งก็อยู่ภายใต้การครอบงำของนักการเมืองที่เข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารงาน เพื่อผลประโยชน์ของชนชั้นตนเอง การจัดทำประเทศไทยเป็นสังคมประชาธิปไตย จึงต้องทำให้ข้าราชการเป็นกลาง และมีความอิสระในการปฏิบัติงาน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมสามารถตรวจสอบ และประเมินผลงานได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การทำงานของข้าราชการ เป็นการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติโดยแท้จริง

๘.๔ ควบคุมกลไกตลาดให้เกิดความเป็นธรรม

ระบบทุนนิยมทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นมาในการแสวงหารายได้และผลกำไร เจ้าของปัจจัยการผลิตรายใหญ่ จะเป็นผู้กำหนดกลไกราคา ในขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยและเกษตรกรก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องและต่อรองสิทธิความเป็นธรรมให้กับตนเอง คนที่รวยอยู่แล้วก็รวยยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ในขณะที่คนจนก็ยัง

จนอยู่อย่างเดิมรัฐบาลจึงต้องเข้ามาในการดูแล และสร้างความเป็นธรรมในระบบ เพื่อความเท่าเทียมกันในสังคม และที่สำคัญคือยกเลิกการผูกขาดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานของคนในประเทศทั้งหมด โดยรัฐบาลจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือออกกฎหมายเพื่อควบคุมโดยเคร่งครัด

๙. สรุป

ก้าวอย่างทางสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย ที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้เขียนเห็นว่าพอจะนำทางให้ประเทศไทยเดินไปสู่สังคมประชาธิปไตยได้เท่านั้น แต่ในที่สุดแล้วประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการสร้างสังคมประชาธิปไตยได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับประชาชนทุกคนในประเทศที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแก่นแท้ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่าแท้จริง นักการเมืองที่อาสาสมัครเข้ามาเป็นผู้แทนจะต้องมีอุดมการณ์ทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองเสียสละ และมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะนำเสนอนโยบายหรือให้ความเห็นทางวิชาการได้ด้วย และที่สำคัญผู้ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคมไทย จะต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ ภูมิหลังทางด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิศาสตร์ ชาติพันธุ์ ซึ่งมีการสั่งสม หล่อหลอมกันมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ดังนั้นประเทศต่างๆ ในโลกซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยนั้นย่อมจะมีความแตกต่างกับประเทศอื่นๆ อย่างแน่นอน การพัฒนาระบบการปกครอง การปกครอง จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และมีคุณค่าที่ดีที่สุดต่อประเทศของเราเอง และต้องไม่ลืมว่าระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งในการปกครองเท่านั้น การนำมาใช้ในแต่ละประเทศจึงต้องประยุกต์ให้เกิดความเหมาะสมกับประเทศนั้นๆ ด้วยเช่นกัน

การพัฒนาสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงต้องให้ความสำคัญในความเป็นคนไทย ซึ่งย่อมจะมีความแตกต่างจากประเทศต้นแบบในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นประเทศไทยจึงไม่จำเป็นจะต้องลอกเลียนแบบระบบการปกครองของประเทศอื่นๆ โดยไม่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของชนชาติตัวเอง แต่ในทางกลับกันประเทศไทยย่อมมีสิทธิในการออกแบบระบบการปกครองที่ดีที่สุด และมีความเหมาะสมกับประเทศเราเอง เพื่อความกินดีอยู่ดี และเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศในโลกตะวันตก โดยการทำให้อุดมการณ์และแนวคิดสังคมประชาธิปไตยอยู่ในส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนทั้งชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนจะต้องจริงจังในการนำพาสังคม ไม่ใช่เพียงแค่สร้างผลงานเพื่อพยุฐานเสียงของตนเองในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง แต่ต้องแก้ปัญหาเชิงระบบอย่างจริงจัง เพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับประเทศไทยต่อไป